

Základní škola, Frenštát pod Radhoštěm, Tyršova 1053, příspěvková organizace
744 01 Frenštát p.R., Tyršova 1053
tel. 556 835 737; 731 574 059
e-mail: skola@zsfren.cz

GRANT Z REVOLVINGOVÉHO FONDU MŽP NA PODPORU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

NÁZEV PROJEKTU: Z PANELÁKŮ NA ZAHRADU

PRIORITNÍ OBLAST: PŘÍRODNÍ ŠKOLY

ROK REALIZACE: 2013

KLÍČOVÁ AKTIVITA: Bylinkové bludiště

Zpracovatel: Mgr. Šárka Chalupová

Když se řekne byliny nebo bylinky, každý si pod nimi představí něco jiného. Většinou lidí se vybaví léčivé rostliny, které se využívají v přírodním léčitelství, nebo v kuchyni. Také je s nimi spojen pojem bylinkář a s ním představa pohádkové babičky, která sbírá bylinky, především za úplňku.

Na počátku používání bylinek bylo jejich pěstování a následně sběr. Pestrá historie pěstování bylinek se započala pravděpodobně již v pravěkých „zahradách“, kde se s nejrůznější pravděpodobností nalézaly různé druhy bylin, užívané jako léčivé nebo kouzelné prostředky proti nemocem člověka i zvířat.

Písemné doklady o využívání bylin k léčení se dochovaly na lékařských papýrech ze starověkého Egypta, kolem 3 000 let před Kristem. Přibližně ve stejné době byl sepsán takzvaný bylinář na dvoře jednoho čínského císaře. Z pozdější literatury je také znám herbář krále Šalamouna, který údajně obsahuje popisy tří tisíc bylin.

Největší zásluhu o poznání léčivých účinků některých rostlin měli řečtí a arabští lékaři.

Ve středověku prosluly bylinkářstvím především kláštery. Za šíření zahradnictví a zakládání zeleninových a bylinkových zahrad vděčíme především řádu benediktinů. Mniši povolání k tomu, aby pomáhali chudým a nemocným, pěstovali nezbytné léčivé byliny ve svých klášterních zahradách. Nové rostliny pak získávali nebo vyměňovali s bratrskými řády. Ve středověku se do klášterních zahrad dostalo také množství léčivých bylin z volné přírody, např. pelyněk pravý a černobýl. Také v hradních zahradách rytířské společnosti se byliny těšily zvláštní pozornosti. V tehdejších válečných časech jich bylo často zapotřebí při ošetřování raněných a nemocných.

Nové rostliny se do Evropy dostávaly někdy až z dalekých krajů např. z Orientu. Papriku a dýně přivezli mořeplavci z nově objevených zemí za mořem. Nejprve se tyto rostliny pěstovaly v zahradách panských hradů, odkud se postupně rozšířily i do menších usedlostí a zahrádek měšťanů.

Znalosti léčivých účinků bylin se předávaly z generace na generaci, často opředené pověrami nebo doplněné vlastními zkušenostmi. Tak se zrodil široký obor lidové medicíny.

Bylinkové bludiště

Je to záhon stočený do spirály. Spirála začíná malým jezírkem, může to být třeba starý hrnc nebo umyvadlo. Je otočeno k severu. Místo hned za jezírkem má k dispozici dostatek vody a je spirálou stíněno, takže je vhodné pro rostliny, vyžadující vlhko a stín. Pokračuje polostínem, na vrcholu, otočeném k jihu se daří bylinám teplomilným. Pro pohodlný sběr bylin, ale i její estetickou působivost, je vhodné spirálu umístit blízko domu. Na její výstavbu jsou vhodné kameny, ale můžeme použít i jiné materiály, pokud je máme k dispozici.

1 Rozmarýn ,2 Levendule, 3-4 Tymian, Yzop, 6 Majoránka, 7 Šalvěj, 8 Saturejka
9 Meduňka, 10 Estragon, 11 Pažitka, 12 Marulka, 13 Puškvorec, 14 Kotvice

BYLINKOVÁ SPIRÁLA

- 1 Máta
- 2 Kopr
- 3 Petržel
- 4 Bazalka
- 5 Měsíček zahradní
- 6 Dobromysl
- 7 Pažitka
- 8 Heřmáněk
- 9 Kontryhel
- 10 Šalvěj
- 11 Estragon
- 12 Mateřídouška
- 13 Tymián
- 14 Rozmarýn(v květináči)

Příklady bylin, vhodných pro různá stanoviště:

- pro vlhčí místa: máta, lichořeřišnice, kozlík, potočnice
- nenáročné: kopr, brutnák, rozmarýn, šalvěj, estragon, fenykl, koriandr, kerblík, meduňka, česnek, řeřicha, petržel
- teplomilné: levandule, dobromysl, saturejka, mateřídouška, tymián

Vrch spirály: rozmarýna, levandule, tymián, šalvěj, yzop, majoránka, dobromysl, mateřídouška

Střed spirály: estragon, saturejka, koriandr, pažitka, kopr, kmín, brutnák, fenykl, třapatka, anýz,

Spodní část spirály: meduňka, máta, kerblík, petrželka, lichořeřišnice, bazalka, heřmánek, řeřicha

Stín: česnek medvědí, pažitka, hluchavka, máta

Způsob výstavby

Základové kameny ukládáme do pískového lůžka, vytvořeného v rýze, vykopané na hloubku jednoho rýče. Kameny osazujeme zešikma, směrem ke středu spirály, podobně jako při stavbě suché zídky. Stěny spirály se rovnoměrně zvyšují od jezírka v pravotočivém směru až do vrcholu ve výšce cca 80 cm. Vzniklá políčka je vhodné podsypat drenážní kamennou a šterkovou vrstvou, na kterou navozíme zeminu, získanou vyhloubením jezírka.

Výhody bylinkové spirály

- je bezúdržbová, jediná péče je sklizení bylinek
- přiláká na vaši zahradu užitečný hmyz
- poskytne vám a vaší rodině spoustu voňavých bylinek
- bylinky jsou vždy po ruce a čerstvé
- je snadno přístupná a můžete do zahradničení zapojit i děti
- můžete snadno experimentovat s novými druhy bylinek
- je krásná na pohled

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.417122395045243.93856.165706870186798&type=1>

Zdroje:

<http://beaute.blog.cz/0908/bylinkova-spirala>

http://www.svetekozahrad.cz/news_detail.php?news_id=11

<http://pinterest.com/zahrada/bylinkove-spiraly/>

<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/6233/PRIRODNI-UCEBNA---POZNAVAME-KOUZLO-BYLINEK.html/>